Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

RUINERNE UNDER CHRISTIANSBORG

RUINERNE UNDER CHRISTIANSBORG

ABSALONS MUR
OG
KØBENHAVNS SLOT

NATIONALMUSEETS

VEJLEDNING FOR BESØGENDE

VED

CHR. AXEL JENSEN

KØBENHAVN
CHR. BACKHAUSENS BOGTRYKKERI
MCMXXIV

UDGRAVNINGENS OG BORGENS HISTORIE.

I VINTEREN 1906—07, da der blev gravet Grund og lagt Fundamenter for Christiansborgs nye, store Taarn, blev den gunstige Lejlighed benyttet til at eftersøge og fremdrage de Ruiner af det gamle Københavns Slot, som gemte sig under Brolægningen i Slotsgaarden. Resultatet af disse under Nationalmuseets Ledelse foretagne Udgravninger oversteg Forventningerne, idet man vandt et hidtil uanet Indblik i Slottets middelalderlige Bygningshistorie helt tilbage til den Tid, da Absalon grundlagde Borgen. Udgavningerne vakte saa stor Opmærksomhed som næppe noget andet Arbejde af denne Art, og medens Besøgende i Tusindvis strømmede til for at se de genfundne Minder fra Hovedstadens ældste Dage, opstod Tanken om at bevare de gamle Mure synlige ved at overdække dem i Stedet for at igen lade dem forsvinde i Jordens Skød. Det bør mindes, at denne Idé maaske havde sin ivrigste Talsmand i Lærer *H. N. Rosenkjær,* det underjordiske Københavns utrættelige Forsker, der indtil sin sidste Sygdom og Død deltog i Arbejdet sammen med Nationalmuseets og Slotsarkitektens Mænd og Ingeniørkaptajn, nu Oberst *H. U. Ramsing.* Tanken vandt Tilslutning hos de bevilgende Myndigheder, og Overdækningen af Ruinerne blev derefter udført 1908.

Undersøgelserne af det gamle Slots Levninger kunde imidlertid ikke betragtes som afsluttede, førend man ogsaa havde afdækket de Ruiner, som ligger foran den nuværende Slotsbygnings Façade. Den gunstige Lejlighed hertil kom dog først efter en halv Snes Aars Forløb, da Slotspladsen omkring Kong Frederik VII's

Rytterstatue skulde reguleres, og i 1918 fremgravedes under Nationalmuseets Ledelse ogsaa disse Ruiner. Skønt Prisstigningerne nu og de følgende Aar i høj Grad forøgede Omkostningerne, viste Regering og Rigsdag paany deres Forstaaelse af disse Fortidsminders historiske Betydning og bevilgede de Summer, der var nødvendige til at overdække Ruinpartiet foran Slotsporten.

Overdækningen har Vægge, Loft og Støttepiller af Jernbeton, og de overdækkede Ruiner bliver belyst gennem de i Brolægningen over Loftet anbragte Prismeglas. Luftfornyelsen sker ved elektriske Ventilatorer. Trods vort danske Klima, hvis Fugtighed og Temperatursvingninger mellem Frost og Tø ellers gør det saa vanskeligt at bevare og vedligeholde Ruiner, har det takket være Overdækningen dog været muligt at lade de gamle Mure staa ganske i den Stand, hvori Tiden har levnet dem, uden at føje en eneste ny Sten til eller udføre det mindste Forstærkningsarbejde.

Ruinernes Overdækning er det første og største Arbejde af denne Art, der hidtil er udført i Europa, og der findes vel faa andre Steder, hvor en enkelt Bygning, saaledes som Christiansborg, saa at sige under samme Tag rummer Rigets moderne, politiske Centrum og synlige Rester af Landets middelalderlige Hovedborg, og hvor man i nøjeste Tilknytning til Nutidens Liv kan faa et Indtryk af Bygningens Historie fra dens Grundlæggelse for godt 750 Aar siden gennem de følgende Aarhundreders voldsomme og omskiftende Begivenheder.

OM BORGENS OPRINDELSE fortæller Saxo, at Biskop Absalon 1167 „lagde Grunden til en Borg paa Holmen ved Sundet, og dette hans ringe Virke blev Landet til stort Værn, thi Sørøverne holdt ej mere af at ligge der i Nabolaget, og Landets Børn kunde fra nu af trygt færdes i Farvandet trindt omkring". Fire Aar senere, da Absalon havde sejlet en Ladning Slyngesten fra Stevns til sin Borg „ved den alfare Købmandehavn" og just tog Bad, meldtes der vendiske Sørøvere i Farvandet, og Bispen sejlede da straks ud efter dem, fangede og

slog dem; deres afhuggede Hoveder sattes til Skræk og Advarsel paa Stager uden for Absalons By.

Absalons Borg sikrede Københavns første Trivsel og Vækt, og den har utvivlsomt haft afgørende Betydning for Byens Udvikling til Landets Hovedstad. Men just fordi den var lagt paa et saa vigtigt og betydningsfuldt Sted, blev den snart et Stridens Æble mellem Landets egne Børn og efterstræbt af dets Fjender. Absalon beholdt Borgen i sin Livstid, ogsaa efter at han var blevet Ærkebisp af Lund, men han testamenterede den til Roskilde Bispestol og søgte at sikre den i Kirkens Eje ved gentagne Gange at faa Paven til at stadfæste denne Ordning. Knap et halvt Aarhundrede efter hans Død var Striden mellem Konge og Bisp i fuld Gang. Kong Erik Plovpenning jog Bispen i Landflygtighed og tog Borgen, som Lybækkerne derefter plyndrede 1249. De samme Begivenheder gentog sig 1259, da Biskoppen fra København bandlyste Kong Kristoffer I og derefter maatte flygte, og da snart efter Kongens Fjende, Fyrst Jarimar af Rygen erobrede København og Borgen og ødelagde den. I de følgende Aar kom Bispen atter i Besiddelse af Københavns Borg, og forgæves forsøgte Borgerne 1294 at gøre Oprør mod den ilde lidte Biskop Jens Krag. 1329 gik den uden Kamp over i de holstenske Magthaveres Besiddelse, og da Danmark igen fik en Konge, maatte han være dobbelt interesseret i at genvinde Borgen. Det blev en af Valdemar Atterdags første Opgaver at gøre sig til Herre paa Københavns Slot, og efter mange, højst indviklede Transaktioner overdrog Roskildebispen ham Slottet og Byen paa Livstid. Da Valdemars Fjender sluttede Forbund imod ham, lovede de hinanden at lade Slottet nedbryde, og da de under Kongens Landflygtighed havde erobret Byen og Borgen (2. Maj 1368), sørgede Hansestæderne for, at Løftet blev holdt. Fra de nordtyske Byer, Lübeck, Stralsund, Rostock, Wismar og Greifswalde sendtes 47 Stenhuggere med deres Redskaber til København (1369), og nogle faa Aar efter siges det, at Slottet var ødelagt og jævnet med Jorden.

Dronning Margrete maatte finde sig i, at Roskildebispen paany satte sig i Besiddelse af sin retmæssige Ejendom, og endda gøre gode Miner til slet Spil, men

hendes Efterfølger, Erik af Pommern, tvang 1416 Gejstligheden til at afstaa Slottet, og skønt det intetsteds omtales udtrykkeligt, tyder alt paa, at denne Konge, der klart saa Øresundets og dets Byers store Betydning, har genrejst Slottet i ny og anseligere Skikkelse. Han opholdt sig jævnlig paa Slottet, og da Hansestæderne 1428 atter en Gang angreb København, mislykkedes Forsøgene; fra Slottet og fra de danske Skibe fyrede 200 „Bøsser" mod Angriberne, og Hanseaterne maatte vende om med uforurettet Sag.

Siden Erik af Pommerns Tid forblev Københavns Slot fast i Kongernes Eje, selv om Roskildebispen stundom kunde gøre afmægtige Forsøg paa at hævde sine gamle Rettigheder, og i stedse stigende Grad blev det Rigets Hovedslot, hvor Kongerne fejrede deres store Familiefester. Her stod Dronning Dorotheas Bryllup med Kristoffer af Bayern, og senere med Kristiern I (1448), og disse to Konger siges at have bygget Slottets Riddersalsfløj, ligesom senere Kong Hans har forøget dets Bygninger. De vigtige historiske Begivenheder, der foregik her under Kong Hans, Kristiern II, og Frederik I, er saa kendte, at de ikke bebøver at nævnes. København var nu blevet Danmarks Hovedstad.

Christian III ombyggede delvis det middelalderlige Slot og gav det den Form, som er kendt af Billeder og Opmaalinger fra det 17. og Begyndelsen af det 18. Aarhundrede; Christian IV satte Spir paa Blaataarn, men ændrede intet ved selve Murene. Som en malerisk, uregelmæssig Bygning, en Blanding af Middelalder og Renæssance, stod Slottet under Svenskernes Belejring af København og ved Enevoldsmagtens Indførelse 1660. Fra 1663 til 1685 sad Eleonore Kirstine fængslet i Blaataarns mørke Fangerum. Men det var nu blevet forældet og upraktisk, og allerede Christian V lagde Planer om et nyt, stort Slot, passende for Enevældens Hof. Først Frederik IV havde dog Raad til at gennemføre Planerne, og endda kun efter en beskeden Maalestok, da han 1721—27 ombyggede det gamle Slot. Dels af Pietetshensyn, dels af Sparsommelighed bevarede han nemlig den gamle uregelmæssige Grundplan og lod Blaataarn blive staaende, men alle Fløje fik samme Højde og samme Etageinddeling.

Forsøget faldt ikke heldigt ud og stemmede daarligt med Datidens Arkitektur-Idealer, der krævede Storslaaethed, Symmetri og Regularitet. Og næppe var Frederik IV død, førend Christian VI nedrev den gamle Slotsbygning, der blev jævnet med Jorden i Aarene 1731—32, og 1733 lagde Grundstenen til det nye Christiansborg. Dettes Plan er i Hovedtrækkene, trods Slotsbrandene 1794 og 1884, bibeholdt i Slottets nuværende Hovedbygning, og dets Udbygninger med Buegangene omkring Ridebanen er bevarede til vore Dage.

RUNDGANG I RUINERNE.

Gennem den sædvanlige Nedgang (tilhøjre for den nuværende Slotsport) kommer man ned til Ruinerne inde i Slotsgaarden.

I et Forrum er opstillet Montrer med Smaafund fra Udgravningerne.

Paa begge Sider af Indgangsdøren findes der langs den nye Overdæknings Sidemure Prøver af løstfundne Kridtsten og Mursten fra det middelalderlige Slot, og under den videre Rundgang ser man paa Ydermurene Skitser af Slottets Ydre i de forskellige Perioder, Sandsten med Ornamenter og Figurer fra Christian VI's Christiansborg samt Fragmenter fra Frederik VI's Slot.

Lige for Indgangen ses *Rester af Bygninger, som har ligget indenfor Absalons Ringmur,* særligt af et anseligt Hus med Munkestensmure fra Begyndelsen af 13. Aarhundrede, der har sluttet sig til Ringmurens Inderside. Den Mur af Huset, som er nærmest Indgangsdøren, er næsten helt bortbrudt, og under dens Grundsten er der fundet en rund *Brønd,* sat af Kridtsten og Kampesten og rimeligvis stammende fra Borgens ældste Tid, men sikkert hurtigt igen opgivet og tilkastet. Meget tidligt har der her været *Bagers,* og efter en Ødelæggelse af Munkestenshuset (vistnok 1369), har man mellem dets Rester og over Brønden anlagt endnu en yngre *Bagerovn,* hvis overskaarne Runding, med de mange, tynde, rødbrændte Lergulve over hinanden, ses tæt under Overdækningens Loft.

Gaaende tilhøjre passerer man *den afbrudte Ende af Absalons Ringmur* og kommer derefter ud foran Ringmuren. Dennes Yderside er her skjult af et stort Granitfundament, der har baaret en yngre Ringmur og siden Midtskillerummet i Kælderen under den vistnok af Kristoffer af Bayern og Kristiern I (c. 1450) opførte *Riddersalsfløj.* Kun paa den fjærneste Ende af Fundamentet er der over Kampestenene bevaret nogle enkelte Munkestensskifter af det egentlige Murværk. Oppe i denne Højde har Riddersalsfløjens nu forsvundne Kældergulv ligget.

Hvor dette yngre Fundament standser, findes der udenfor den gamle Ringmur en lavt afbrudt, firkantet Udbygning, den nederste Del af en *Hemmelighed* (W. C.), der har haft Afløb ud mod Slotsgraven. Façaden er delvis muret af skaansk Sandsten.

Paa højre Haand for Gangstien ligger der overfor »Hemmeligheden« (mellem de her opstillede Fragmenter fra Christian VI's Slot) nogle *Kampesten,* der er den eneste nu bevarede *Rest af Fundamentet* for det sentmiddelalderlige Slots yderste Mur ud mod Slotsgraven.

»Hemmeligheden« slutter sig som en senere Tilbygning til et svært, firkantet *Ydertaarn,* der er muret udenpaa Absalons Ringmur, og hvis store Murmasser naar næsten helt ud til Gangstien. Efter Murværkets Karaktér at dømme er Taarnet bygget i 1200'erne, af en af Absalons nærmeste Efterfølgere paa Roskilde Bispestol. Dog ses det tydeligt, at store Dele af Taarnmurene senere har været nedrevne og derefter atter genopførte. Ødelæggelsen skyldes rimeligvis Hanseaternes Nedbrydning af Slottet 1369.

Da man atter har genopført Slottet (maaske under Erik af Pommern) har man ikke brugt den ødelagte Absalonsmur, men flyttet Ringmuren noget udad og føjet den nye Mur til Taarnets yderste Hjørner. Passerer man forbi det store Taarn, ser man nærmest paa venstre Haand *den senere Ydermurs nederste Grundsten,* og paa højre Haand staar et lille Stykke af den *Lervold,* som omgav Murens Fundamenter. Volden har naaet omtrent op til Overdækningens Loft, hvor det egentlige Murværk er begyndt. Paa det store Taarns

sydvestre Side ses højest oppe et Par „Fortandinger", som viser, hvor Muren har sluttet sig til Taarnet.

Bagved Grundstenene til den senere Ringmur ses, umiddelbart Syd for det store Ydertaarn, et anseligt, smukt bevaret Stykke af *Absalons Ringmur*, Slottets ældste. Den er bygget af raa Kampesten, men udvendig klædt med omhyggeligt tilhugne Kvadre af Kridtsten fra Stevns, og nederst har Muren Skraakantsokkel, ganske som samtidige Landsbykirker i Københavns Omegn. Tæt over Grundstenene findes i det velbevarede Murstykke et noget senere gennembrudt Spildevandshul. De fremspringende Kampesten nederst, under Kridtstenene, angiver omtrentlig Slotsholmens oprindelige Højde paa dette Sted, kun mellem $^1/_2$ og $^3/_4$ Meter over dagligt Vande.

Videre fremad er Absalonsmuren, der i en uregelmæssig Runding har indrammet den ældste Borg, paa et langt Parti afbrudt helt ned til Sokkelstenene og endogsaa under disse helt ned til Kampestensfundamentet. Først efter at man har passeret nogle store Grundsten af yngre, nu forsvundne Mure, hvoraf en nu ligger midt i selve Gangstien, rejser det sydligste bevarede Stykke af Absalonsmuren sig atter til anseligere Højde.

Paa den nye Kældervæg staar her, mellem andre Rester af Frederik VI's Christiansborg, det store Terrakotta-Relief fra Façadens Gavlfronton, modelleret af Billedhugger *Borup* efter Thorvaldsens Skitse og oprindelig bestemt til det nuværende Domhus, men 1847 opsat paa Christiansborg, hvor det beskadigedes stærkt under Branden 1884.

Drejer man om Hjørnet for derefter at følge langs den nuværende Slotsbygnings Kældermur, har man paa venstre Haand den afbrudte Ende af Absalonsmuren og ser her et Snit af Muren med den ydre Kridtstensskal, Kampestenskærnen støbt i Mørtel og den indre Murflade, dels af Kampesten, dels af Kridtsten. Selve Murtykkelsen er henved $1^1/_2$ M.

Indenfor Absalonsmuren rejser sig et højt Fundament, bærende en Rest af en svær, sentmiddelalderlig Munkestensmur, sikkert en Kældermur under *Kirkefløjen*, den Del af Københavns Slot, som i 16.—17. Aarhundrede indeholdt Slotskirken.

Inden man gaar videre i den indre Slotsgaard, drejer man ad en Dør paa højre Haand ind gennem en snæver, mørk Gang, der under det nuværende Slots Hovedfløj fører over til *Udgravningerne foran Slotsfaçaden*, mellem Slotsporten og Frederik VII's Rytterstatue. De Dele af det gamle Københavns Slot, der har ligget, hvor Christiansborg nu rejser sig, er fuldstændigt forsvundne ved Anlægget af det nyere Slots dybe Kældere og Fundamenter, og det er derfor kun den vestligste og den østligste Del af det uregelmæssigt rundede gamle Slot, hvoraf der endnu findes Murlevninger. Det vestlige Parti af Udgravningerne, inde i den nuværende Slotsgaard, svarer til det sentmiddelalderlige Slots Køkkenfløj, med de tilgrænsende Dele af Riddersalsfløjen og Kirkefløjen. Over det østlige Parti af Udgravningerne, udenfor Slotsfaçaden, rejste sig Kongefløjen, Portfløjen og Blaataarn. Det lille, ydre Porthus ved den ydre Ende af Broen over Graven laa der, hvor Frederik VII's Rytterstatue nu staar.

Efter at have passeret den mørke Gang gennem Slotskælderen og gaaet nogle Skridt videre foran Slotsfaçaden ser man paa venstre Haand et *Vandrør* af Fyrretræ, der er nedlagt parallelt med det nuværende Christiansborg og har forsynet Christian VI's Slot med Vand. Uheldigvis har man ved Nedlægningen af dette Vandrør ramt Resterne af *Absalons buede Ringmur*, der er blevet flækket paa langs og nu kun er bevaret i sparsomme Stumper. Tæt indenfor Vandrenden ses et Par Sokkelsten. Ydersiden skjules for største Delen endnu af senere Jordlag, som ikke er bortgravede, fordi de giver interessante Oplysninger om Borgens Ødelæggelse.

Nærmest foran Absalonsmuren har der ikke været Grav, men nederst i Fyldlagene (over Istidsler og Strandgrus) ligger Strandtørven, hvis Blomstervækst har svaret til Nutidens Strandengé ved Kalvebodstrand. Derover ligger svære *Nedbrydningslag*, Murbrokker og Kalkgrus, i tykke Lag det ene over det andet. Nærmest Gangstien er der blottet det sværeste Nedbrydningslag, der indeholder talrige Kridtstenskvadre fra Absalonsmuren, og bag dette ses et yngre Skorstensfundament fra det senere Slot. Hvor Gangstien drejer

om Hjørnet, rejser sig endnu en Rest af de *Volde*, der efter Slottets store Ødelæggelse 1369 er blevet opkastet over de uordentlige Grushobe udenfor Absalonsmuren. Efter at have passeret Hjørnet ser man en ved Udgravningerne gravet Kløft ned gennem Leret, hvor Kridtstenskvadrene fra den af Fjenderne ødelagte Absalonsmur atter paa et Stykke er blottede. Efter Nedbrydningen og Genopførelsen var Terrænet blevet saa meget højere end det oprindelige Jordsmon, at Kældergulvene i Kongefløjen, som rejste sig over dette Terræn, har ligget i Højde med den nuværende Overdæknings Loft.

Mellem Kongefløjen og Blaataarn laa den lille Portfløj, hvor Hovedindgangen til de oldenborgske Kongers Slot fandtes, men af dennes Mure er der intet levnet, idet de blev helt nedbrudte under Christian VI. Fra den nye, ophøjede Rampe, som er anlagt langs Gangstien, kan man faa et Overblik over de ældre Mure, som endnu er levnede, og som har ligget under Portfløjens indre Del. Bagest skimtes den lave og uanselige Rest af Absalonsmurens østre Krumning, og foran den, udad mod Rampen er der en Stensætning af store Kampesten, hvorover Nedbrydningsgruset er væltet ud. Mellem disse Kampesten og Absalonsmuren skimtes et senere Fundament af smaa Kampesten, maaske Underbygning for det første, lille Porthus paa dette Sted og vistnok fra Tiden nærmest efter 1369.

Hvor Gangstien atter drejer om Hjørnet, stod *Blaataarn*, det sentmiddelalderlige Slots mægtige Hovedtaarn, rimeligvis bygget af Erik af Pommern efter 1416. Udadtil har Blaataarn støttet sig til en ydre Ringmur af Munkesten, som nu ellers er forsvundet undtagen en Del af det Stykke, der har været sammenbygget med Taarnet. Indenfor og over Ringmuren ses Underbygningen til Blaataarn, bestaaende af Kampesten i Ler og derover mindre Kampesten og Mursten støbte i Mørtel, der naar helt op til Overdækningens Loft. De bevarede Rester giver kun en mangelfuld Forestilling om Taarnets oprindelige Omfang. Dets Sider har i Plan maalt godt $15^1/_2$ Meter, men alle Taarnets ydre Murflader er forsvundne helt ned til de nederste Grundsten, og især mod Nord og Vest er endogsaa disse blevet fjærnet.

Fortsætter man Vandringen omkring det inderste Hjørne og langs det nuværende Slots Fodmure, ser man ved og mellem de nederste Grundsten af Blaataarn Rester af en *væltet Munkestensmur,* efter Murværkets Karaktér at dømme sikkert af en Bygning fra Absalons eller hans nærmeste Efterfølgeres Tid. Da man har bygget Blaataarn, har man ikke turdet lade dets vældige Murmasser hvile ovenpaa Murgrus og Fyld, og man har da renset Tomten og truffet paa Levninger af den gamle Bygning, som man i Stedet for at flytte har nøjedes med at vælte. De ligger endnu saa fast, at et af Stykkerne kan bære en af de moderne Overdækningspiller.

Over den væltede Mur ser man ind i Blaataarns nederste Kælder, et lille firkantet Rum, hvis Mure er aftrappede. Dette Kælderrum har næppe været brugt som Fangerum, men umiddelbart over det har der ialtfald paa Christian IV's Tid været en øvre Fangekælder med Trægulv. Eleonore Kirstines Fængsel var højt oppe i Taarnet, i en af dets øvre Etager.

Paa højre Haand har Fodmurene under det nuværende Slot et kantet Fremspring, der har baaret Hovedportalen paa Christian VI's Slot. Det mørke, hvælvede Hulrum ligger lige under den nuværende Slotsport.

Idet man nærmer sig Udgangen, har man paa venstre Haand et lavt Kampestensfundament, som slutter sig til Indersiden af Absalonsmuren, og som har baaret Kongefløjens Gaardmur.

Er man vendt tilbage gennem den mørke Gang under Christiansborgs Midtfløj til Overdækningen inde i Slotsgaarden, stiger man her ad et Par Granittrin op paa en Rampe omkring det nye Slotstaarns Fundament, hvorfra man har Overblik over Ruinmurene indenfor den venstre Runding af Absalons Kridtstensmur. Tidligst (i 1200'erne) har der her tæt op ad Ringmuren ligget et Par Smaabygninger med ret lette Munkestensmure. Den søndre Bygnings nærmeste Mur, med Sokkel af skaansk Sandsten løber ind under en højtopragende, yngre Murklump, hvis Murværk er sammenbygget til forskellige Tider (c. 1400 og senere).

Omtrent hvor denne Murklump rejser sig, har i det senere Slot Skillemuren mellem Kirkefløjen og Køkkenfløjen staaet. Det ganske lave Kampestensfundament nærmest Rampen, der vistnok tilhører Byggeperioden efter 1369, har baaret en mindre og smallere Bygning, som synes at have sluttet sig til den senere Ringmur. Af det lille, nordlige Hus fra 1200'erne er der kun levnet den ene af Murene, nærmest Absalons Ringmur. I dets nordvestre Hjørne ses Rester af en Spildevandsledning af Mursten og Kridtsten med et fladt overdækket Afløb, der fører ud gennem Absalonsmuren, og som har været aabent før dennes første Nedbrydning.

Lige indenfor dette Afløb omfatter Rampen den saakaldte „Absalons Brønd", en stensat 10 M. dyb Brønd, der har været i Brug efter Christiansborgs Opførelse paa Christian VI's Tid og indtil 1907 var tilgængelig gennem en hvælvet Gang fra Slotskælderen. Før Hovedstaden fik Vandværk, havde dens Vand med Rette Ry for sin gode Kvalitet.

Paa den anden Side Brønden hæver sig den sydligste Ydermur af det store Hus fra Begyndelsen af 13. Aarhundrede, hvis nordre Partier omtaltes ved Rundgangens Begyndelse, og bag denne Mur skimtes en anden svær, helt op til Kælderloftet naaende Mur, der har baaret den ene Endegavl af det sentmiddelalderlige Slots Riddersalsfløj.

Gennem en Gitterdør, naar man endelig ind i det moderne *Slotstaarns Kælder,* hvor der er opstillet en Oversigtsmodel over Ruinerne, og hvor der paa venstre Haand findes en ældgammel Brønd, dannet af en Holk, d. v. s. en udhulet, mægtig Egestamme. Det er meget sandsynligt, at denne ved Udgravningerne genfundne Brønd har været i Brug paa Absalons Tid. Allerede ved en af Borgens Ødelæggelser (1259 eller snarere 1369) er den gjort ubrugelig af Fjenderne, der ned i den har kastet de Bygningsdele, som nu er opstillede langs Rummets Vægge, et Par Søjleskafter af poleret Granit, forskellige Søjlehoveder i „Trapezform", en enkelt lille Søjlefod og nogle Sandstens-

kvadre til en Rundbue, med Stenhuggermærker i Form af Hagekors, alt stammende fra en fin og smuk Bygning i romansk Stil, opført paa Absalons Tid.

Paa Østvæggen ses Grundstenen til det nye Slotstaarn med Kong Frederik VIII's Navnetræk og Datoen for Grundstensnedlæggelsen.

En Vindeltrappe fører fra Kælderen atter op til Slotsporten. Paa begge Sider af Udgangsdøren er opstillet Afstøbninger af to *„Bislagsten"*, som stod foran Friluftstrappen op til Riddersalen paa det gamle Københavns Slot. Originalerne findes i Nationalmuseet. Reliefferne forestiller Kong Hans og hans Svigerdatter, Dronning Elisabeth, Kristiern II's Hustru. Kong Hans's Sten, der bærer Aarstallet 1503, er sandsynligvis hugget af den skaanske Bygmester Adam van Düren.

INDHOLD:

Udgravningens og Borgens Historie . . S. 3
Rundgang i Ruinerne . . . . . S. 7